

NATUURLIJK BEREIKBAAR!

THEMAWEEK 'NATUURLIJK, BEREIKBAAR!'

Themaweek 'Natuurlijk, Bereikbaar!'

Bijeenkomst dinsdag 7 maart 2023

Thema: toerisme

Aanwezig: 67 personen

Het belang van de themaweek

In een speciaal opgezette tent op de pier van Ameland verzamelen zich deze middag een kleine 70 mensen uit de toeristische sector, die in sterke mate te maken hebben met de veerbootdienst naar van Ameland en Schiermonnikoog. WPD-directeur Ger van Langen heet hen welkom. Dagvoorzitter Marijke Roskam vraagt Van Langen wat voor hem belangrijk is deze middag.

Ger: *"Dat we gaan luisteren. We willen horen wat u belangrijk vindt voor de veerdienst. Een nieuw vervoersconcept wordt maar zelden ontwikkeld, eens per generatie. Voor ons is het belangrijk om te weten hoe verschillende partijen hierover denken. We weten allemaal dat de omstandigheden hier snel veranderen en we weten dat dit grote impact heeft op de gemeenschap. Daarom nodigen we zo veel mogelijk mensen uit om hierover mee te denken. Het gaat over het toerisme en de mono-economie die we hebben, maar ook over al die andere zaken."*

Doel van de bijeenkomst

Marijke neemt weer het woord en legt uit dat deze dag een aantal stellingen wordt geponeerd. Via de app Slido kunnen mensen stemmen. Maar eerst krijgt Rogier Havelaar, Manager Innovatie bij WPD, een moment om meer toelichting te geven over deze dag en week. Hij legt uit dat de themaweek als doel heeft om het nieuwe vervoersconcept mede vorm te geven. *"Ik heb veel rapporten gelezen, maar wat we moeten doen met de veerdienst en wanneer we tevreden zijn, zag ik nergens terug. Dus met die vragen starten we. Waarmee zijn we tevreden en wat verwachten we met elkaar als verschillende gebruikers van de veerdienst? Vóór komende de zomer hebben we alle meningen en scenario's verzameld. Die stoppen we in het genetisch algoritme. In het najaar rollen hier verschillende concepten uit waar we vervolgens weer zoveel mogelijk meningen over verzamelen. Begin komend jaar bepalen we welk concept we gaan uitwerken."*

Wat zijn relevante onderwerpen in de discussie over bereikbaarheid en duurzaamheid? De stellingen die deze middag voorbij komen, zijn niet de mening van WPD, maar middelen om te ontdekken wat jullie mening is."

Eerste ronde vragen/stellingen

Om te peilen wat mensen weten van de vervoersdienst naar Ameland en Schiermonnikoog, komen eerst enkele algemene kennisvragen voorbij. Een vraag waarvan het antwoord de aanwezigen verbaast, is: 'Wat is (afgerond) de gemiddelde bezettingsgraad van beide veerdiensten?'

De mogelijke antwoorden zijn:

- Tussen 23 en 25%
- Tussen de 32 en 34%
- Tussen de 16 en 19%
- Tussen 9 en 12%

De meeste stemmen gaan naar a, maar d blijkt het geval. Dit wekt vervreemding op bij de aanwezigen, wat Rogier snapt. Hij zegt: *"Ik dacht: lees ik dat nu goed in de vervoersplannen? Maar hier zie je de reden dat dit een geconcessioneerde dienstverlening is. Een aantal weken per jaar zitten de boten hartstikke vol, maar in de rest van het jaar is er nog best veel ruimte over. Het meest efficiënt is het als op alle afvaarten evenveel mensen aan boord zitten. Dat zal hier niet lukken."*

Neem bijvoorbeeld de Albert Heijn. Die verkoopt met kerst veel slagroom en zorgt ervoor dat in vrachtwagens genoeg ruimte is om rond kerst al die bussen slagroom te vervoeren. Dit doet de AH door direct na de zomer tandenborstels te vervoeren, zodat dit niet rond de kerst hoeft. Zo zijn ook wij bij WPD het hele jaar door bezig om die ene piekdag de dienstregeling te regelen, waarbij we inzetten op een equal flow."

STELLING

Eilanders moeten voorrang krijgen: een inwoner moet altijd met de eigen auto gebruik kunnen maken van de veerdienst.

Uitslag

Eens: 75%

Oneens: 25%

Argumenten voorstemmers

"Als wij naar het ziekenhuis gaan of naar andere afspraken moeten, moet je in staat zijn om met je auto van het eiland af te kunnen. Dan heb ik het niet over privédingen, maar over noodzakelijke zaken. Als dat niet meer kan, dan zijn we verkeerd bezig. Ik vind goed plannen belangrijk, maar zou zeggen: houd als vervoerder tot het laatst plekken over voor Amelanders. Er zijn altijd dingen die je niet kunt plannen."

"Mensen die voor bijvoorbeeld chemotherapie naar het ziekenhuis zijn geweest komen bij Holwerd, waar het druk is. De boot wordt volgestampt met gasten en de persoon die naar het ziekenhuis is geweest moet blijven staan. Gasten hebben er over algemeen geen probleem mee als de boot vertraagd is. Als eilander wil je altijd terug naar huis. We hebben geen alternatief, zoals in Rotterdam of Amsterdam."

Waarop iemand anders zegt: "Er is wél een alternatief, want op Ameland wil je wonen en dan hoort dit erbij."

Argumenten tegenstemmers

"De boot is eigenlijk openbaar vervoer en als ik naar Amsterdam wil is er ook geen verschil tussen Amsterdammers en Rotterdammers. Ik denk: het moet gelijk zijn."

Iemand vraagt: "Zijn er cijfers bekend van hoe vaak eilanders niet mee kunnen? Is het sentiment, of is het echt zo?"

Ger van Langen: "Er blijven nauwelijks mensen staan. Het komt wel eens voor. Als je kijkt naar het voorbeeld van de vrouw die naar het ziekenhuis moest, dat soort gevallen zijn het vervelendst. Maar het percentage van eilanders dat niet meegaat, is heel beperkt. En we hebben de afspraak met onder andere de huisarts dat we in geval van spoed ruimte maken."

"Ik zou graag willen weten hoe je dat meetbaar maakt, wanneer mensen niet mee kunnen met een overtocht."

Ger: "Mensen komen bij het havenkantoor of melden zich bij de klantenservice. We weten nooit alle gevallen, maar ik denk wel 95 procent."

STELLING

Eilanders moeten omdenken en gebruik maken van deelauto's.

Uitslag

Eens: 28%
Oneens: 58%
Geen mening: 13%
Anders: 2%

Argumenten voorstemmers

"Ik heb moeite met het woord 'moeten', maar kunnen: zeker. Bedrijven hebben vaak de noodzaak om even de auto te pakken. Een deelauto op

de pier, op een vaste plaats, lijkt me een goede oplossing."

"Ik ben import-eilander. Ik heb kennisgemaakt met de eilander cultuur als een cultuur waar delen gewoon is en helpen een kernwaarde. Ameland heeft ambities op het gebied van duurzaamheid, milieu, maatschappelijke verantwoordelijkheden en daar past gedeeld vervoer prima bij."

"Ik vind het idee van elektrische deelauto's heel goed. Ik persoonlijk ga vaak naar de wal en zou blij zijn als daar een deelauto staat. Dat maakt me flexibeler."

"Ik werk in de gezondheidszorg. Als ik kijk naar een deelauto of een elektrische auto die je kunt gebruiken als je op Holwerd aankomt, waarmee je naar bijvoorbeeld Leeuwarden of Groningen kunt gaan, dan heb je geen probleem meer met auto's op de boot."

Argument tegenstemmer

"Ik denk dat het aan de situatie ligt. Als je spontaan naar de wal gaat en niet weet hoe lang je wegblijft, denk ik dat de eigen auto het beste is. Die flexibiliteit, eilanders willen dat."

STELLING

In een Werelderfgoed moet de mens zich aanpassen aan de natuur in plaats van andersom. WPD moet volledig varen op het getij.

Uitslag

Eens: 0%
Oneens: 85%
Geen mening: 6%
Anders: 8%

Argument tegenstemmer

"Als hier wat gebeurt op eiland of boven het eiland, zoals een ongeluk met een chemicaliëntanker waardoor het eiland ontruimd moet worden, dan heb je een probleem. Er is hier niet meer dan dit. Dus vaar je op getij, dan moet je zes uur wachten. We hebben al zoveel ingegrepen in dit gebied. Ik zie meer een oplossing in een goede vaarweg."

STELLING

Nachtvervoer met watertaxi moet onderdeel worden van de concessieverlening door het ministerie van IenW.

Uitslag

Eens: 73%
Oneens: 8%
Geen mening: 14%
Anders: 5%
Reactie op de stelling
"s Nachts taxivervoer is een goed ding, maar we mogen 20 kilometer per uur varen. Als je 's nachts naar de wal moet, is dat niet een wenselijke snelheid."

STELLING

WPD hanteert nu zomer- en wintertarieven. Stop daarmee. Voer variabele/dynamische tarieven in, net zoals bij de luchtvaart of dalurentarieven bij de spoorwegen.

Uitslag

Eens: 42%
Oneens: 48%
Geen mening: 8%
Anders: 3%

Argumenten voorstemmers:

"Ik denk dat je dan meer spreiding krijgt qua bezetting op de boot."

"Eens, maar met dien verstande dat de tarieven van nu wel de maximumtarieven zijn."

Perspectief Ameland: kansen en aanpak toerisme
Na deze eerste gespreksronde is het woord aan Thijs de Groot, program manager destination development bij NBTC. In zijn presentatie 'Perspectief Ameland: kansen en aanpak toerisme' gaat hij het hebben over trends, aanpak en ideeën die inspirerend kunnen zijn voor Ameland en Schiermonnikoog.

TRENDS

"Covid heeft ervoor gezorgd dat bestemming Nederland dicht ging. Dat is nu achter de rug en bezoekers komen weer terug. Verder zien we dat het binnenland meer in trek is dan het buitenland sinds corona. We hebben ons eigen land (her)ontdekt en blijven dicht bij huis. Dit lijkt een langdurig karakter te krijgen. Tachtig procent van de Nederlanders heeft voor dit jaar al een vakantie geboekt of gaat er nog een boeken voor 2023. De intentie om weg te gaan is niet minder geworden. We hebben een grote groep mensen gevraagd: wat is belangrijk in je afweging waarnaartoe je gaat?"

Een rustige plek is belangrijk.

Flexibele annuleringsvoorwaarden (covid-gevolg).

De prijzen (i.v.m. inflatie).

Men wil reizen en doet dat ook. Duitsland is één van de eerste landen die boven het piekjaar 2019 zit: er zijn 6,4 miljoen Duitsers die vakantie in Nederland gaan vieren. Andere landen die voor Nederland van waarde zijn, zijn België en de UK. Kortom, we reizen meer, maar het is geen business as usual."

AANPAK

"Met een groot deel van de sector hebben we in 2018 een visie ontwikkeld: Perspectief 2030. Het toerisme blijft volgens verwachting nog heel hard groeien. Welke aanpak kiezen we om dat op een duurzame manier te laten ontwikkelen? Daarover hebben we met de sector nagedacht.

In Perspectief 2030 staat in essentie dat toerisme een middel tot iets is. Het gaat niet om toerisme an sich, maar het gaat erom dat toerisme een bijdrage kan hebben in de ontwikkelopgave van een plek en de kansen die daar liggen. Het is belangrijk om daarover na te denken.

Perspectief 2030 gaat ook over hoe je de bezoeker bereikt om ergens naartoe te gaan. Dan wordt nagedacht over mobiliteit, voorzieningenniveau op peil houden; kortom een totale aanpak. Dat maakt het complex.

Punt 3 uit Perspectief 2030 is gedeeld belang.

Je moet op zoek gaan naar hoe inwoners, ondernemers en bezoekers daarin een plek hebben. Daartussen moet je oplossingen zoeken. Er wordt altijd goed gekeken naar bezoekers en ondernemers, maar minder naar de gemeenschap/inwoners.

Het startpunt is de plek an sich. Stap twee is: wat wil je zijn, wat zijn je ambities? Maar ook keuzes maken: wat ben je wel en niet als plek?

Er zijn verschillende ontwikkelopgaven: duurzame bereikbaarheid, vitaliteit, lokale economie (hoeveel geld blijft voor lokale ondernemers over), kwalitatieve leefomgeving (het voorzieningenniveau in stand houden/stimuleren), een sterke gemeenschap en welzijn. Hieraan kan toerisme een bijdrage leveren. We moeten nadenken over hoe dat kan. Dat is waar we voor staan.

We hebben in Perspectief 2030 een bredere kijk op de toegevoegde waarde van toerisme. Die is er op

economisch, sociaal maatschappelijk en ecologisch vlak.”

IDEËN

Volgens Thijs/NBTC zijn er verschillende punten waarop de toeristische sector invloed kan uitoefenen.

1. Inrichting

“Neem als voorbeeld de Veluwe. De natuur gaat daar achteruit vanwege stikstof en de hoeveelheid bezoekers. Er liggen hier verschillende uitdagingen. Inmiddels werken allerlei partijen voor lange tijd aan de recreatiezoning. Dit gaat over de behoeften in het gebied, de informatievoorziening en de mobiliteit die wordt ingezet.”

2. Wetgeving

“Dit gaat over de toeristische verhuurwet, zelfbewoningsplicht en opkoopbescherming (koopwoning verkocht wordt, niet opsplitsen/omzetten naar verhuur).”

3. Integraliteit

Als voorbeeld hieromtrent noemt Thijs Bestemming Zeeland 2023. “Dit gaat onder andere over culinair, woningmarkt en toeristische mobiliteit. Er wordt geëxperimenteerd met duurzame vervoersmobiliteit. Ook wordt gekeken of toeristische hotspots kunnen worden gekoppeld aan plekken die minder goed lopen.”

4. Kiezen

“Dit gaat over wat een plek moet doen. Het heeft met waardebeoordeling te maken. Ik neem Voedselpark Amsterdam als voorbeeld. Daar is gezegd: ‘In 2025 hebben we ons eigen voedselpark waar alles samenkomt: gezonde voeding, biodiversiteit, duurzaamheid, onderwijs et cetera.’”

lemand uit het publiek merkt op: “Dat heet bij ons ‘platteland’.”

lemand anders zegt: “Er zijn legio koppelkansen voor de natuur. Schiermonnikoog is een fantastische businesscase. Hier kun je een prachtig natuurgebied, nationaal park, Werelderfgoed, voedsel, natuur en bereikbaarheid integreren.”

5. Sluiten (van plekken)

“De Faroe Islands hebben eens tijdelijk de ‘deuren’ dichtgegooid. Toeristen waren niet meer welkom, vrijwilligers uit de hele wereld wél en dan wel om onderhoud te plegen aan wandelpaden, viewpoints en dergelijke. Om de natuur te behouden.”

lemand uit het publiek merkt op: “Het juttersarrangement is ook zoiets en dat doen we al jaren.”

Dagvoorzitter Marijke vraagt de aanwezigen:

“Welke kansen zie je als je dit hoort?”

Reactie: “Ik vind het interessant dat natuurgebieden worden afgesloten. Je kunt zeggen ‘verboden toegang’, maar je kunt ook zeggen ‘je mag hier niet komen, want het is broedseizoen’. Ik kom van Lauwersoog en ik denk: parkeren kan daar best wat verder weg. De customer journey begint dan bij de parkeerplaats en gaat dan via Lauwersoog naar Schiermonnikoog. Je kunt de beleving spannender maken door verder weg te parkeren.”

Thijs haakt in op de eerdere stelling over deelmobiliteit. “Deelmobiliteit voor inwoners is oké, maar kan ook voor bezoekers. Volgens mij is dat een enorme kans.”

6. Natuur

Thijs toont een luchtfoto van de Marker Wadden. “Hier is sprake van natuurherstel, maar ook van kleinschalige accommodaties. Het geld voor de huur ervan gaat naar het onderhoud van de eilanden. Een voorbeeld van een ecologische opgave die hier gearrangeerd wordt en waar bezoekers een passende plek hebben.”

7. Community

Thijs: “Toerisme gaat ook over hoe je het met elkaar organiseert. Het gaat erom dat partijen elkaar weten te vinden, dat iedereen daar een rol in pakt. In steden als Berlijn hebben inwoners een vaste plek in de counsel om mee te praten over het toeristisch beleid van de stad. Gastvrij Overijssel dito. Het geeft focus en richting. Dit vraagt wel om te kiezen, om een duidelijke richting te geven en dat iedereen een rol pakt, maar dan ga je wel vooruit.”

Samenvatting

Thijs vat zijn verhaal samen: “Hoe kijken we naar toerisme? Het is een instrument voor de duurzame ontwikkeling van een plek. Dit vraagt om proactief met elkaar aan de slag te gaan en om te kiezen waar je wel of niet voor gaat. En uiteindelijk moet er een goede balans zijn, en behouden blijven, tussen de impact die bezoekers hebben en die je kunt vergroten door de waarde breder te laten worden, maar wel binnen de draagkracht van het gebied. Dus laten we vooral handelen vanuit het hart. Het brengt veel onzekerheden met zich mee, het is nieuw tot op zekere hoogte, en die onzekerheid vraagt erom dat we handelen met liefde voor

de plek en voor de gemeenschap, bezoekers en toekomstige generaties.”

Reacties uit het publiek

Na deze woorden van Thijs verzamelt Marijke opmerkingen bij de aanwezigen. Iemand zegt: “Ik denk dat heel veel dingen al gebeuren op Schiermonnikoog.”

Marijke vraagt: “Wat kunnen we nog doen, wat staat op jouw verlanglijst?”

Antwoord: “We zijn al lekker bezig.”

Iemand anders zegt: “Er valt absoluut een hele winst te behalen. Vooral het stukje dat ging over dat park bij Amsterdam. Eigenlijk is Schier dat al.”

Marijke vraagt of ze bedoelt dat dit meer bekend mag worden gemaakt en daar wordt bevestigend op gereageerd.

“Er ligt een goede businesscase, maar dat betekent dat er nog wel een opgave ligt. Ik denk dat Schiermonnikoog een stap vooruit moet zetten. We worden uitgenodigd door WPD om erover te praten. Ik denk dat het goed is voor Schier om te bepalen wat de doelen voor de toekomst zijn, wat bereikt moet worden en waarmee we te maken hebben. Ik denk dat het een zekerheid is dat er straks minder toeristen komen. Hoe kunnen we daar een businesscase van maken en wat kan WPD doen? We willen minder toeristen en een langere customer journey creëren.”

Tweede ronde vragen/stellingen

Na deze woorden is het weer tijd voor een aantal stellingen.

STELLING

Stel dat WPD in staat is om duurzame bereikbaarheid te realiseren die niet ten koste gaat van het aantal afvaarten.

Uitslag

Best eenmalig met maximaal 7,5% stijgen: 51%

Best eenmalig met maximaal 15% stijgen: 14%

Niet stijgen: 30%

Anders: 5%

Argumenten van mensen die vinden dat een kaartje duurder mag worden

“We komen met grote regelmaat op Ameland. Wat is duurzaamheid? Heen en weer gaan met de veerboot, is dat duurzaam? Is elektrisch varen duurzaam?”

Marijke vraagt de persoon: “Wat zou voor u de definitie compleet maken?”

Antwoord: “We kunnen haast niet meer anders dan van de diesel af. Dat lijkt me een voor de hand liggende duurzaamheidskwestie. Dan mag de prijs best stijgen. Je kunt geen beter verkoopargument hebben richting Duitsland.”

“Als je in ontwikkeling bent, mag daar wel iets tegenover staan.”

“Ik denk dat we moeten toegeven dat we minder mensen gaan vervoeren. Dan zal het tarief omhoog gaan. Ik denk niet dat de exploitatie gaat veranderen. Als we de spreiding beter krijgen, krijgen we een betere bezettingsgraad en worden de tarieven beter. Het blijft goed om te realiseren dat het duurzaam wordt, maar dan moet reis leuker worden. Ik denk dat als je een goed verhaal hebt, je 15% duurder kunt worden.”

Marijke vraagt: “Wat zouden jullie graag willen zien qua verduurzaming?”

Iemand antwoordt: “De uitstoot van de boot aanpakken.”

Argumenten van mensen die vinden dat een kaartje niet duurder mag worden

“Ik denk dat het sterk afhangt van het

businessmodel van Wagenborg op dit moment. Je kunt zeggen ‘we gaan verduurzamen’, maar moet het kaartje dan duurder worden?”

Marijke vat de boodschap van de inbrenger samen met: “Doe als WPD zelf een duit in het zakje.”

“Niet stijgen. Want als toerist wil je kunnen komen. We zijn van de toerist afhankelijk. Je moet niet een elite-eiland worden, maar voor iedereen toegankelijk.”

STELLING

WPD vaart in een natuurgebied. Stel dat WPD een emissievrije overtocht kan realiseren voor al het personen- en vrachtvervoer. Dan mogen de tarieven:

Uitslag

Best eenmalig met maximaal 7,5% stijgen: 41%

Best eenmalig met maximaal 15% stijgen: 17%

Niet stijgen: 38%

Anders: 3%

Reacties op de stelling

“Als het qua energiebron beter wordt, mag het ook wel wat kosten.”

“Ik ben niet per se voor stijgende tarieven, om de redenen die een voorganger ook zei: we willen voor iedereen betaalbaar blijven.”

“Ik denk dat emissievrij niet per se geld hoeft te kosten. Het kan ook geld opleveren voor WPD.”

STELLING

Als om welke reden dan ook een nieuw vervoersconcept duurder uitvalt dan vandaag...

Uitslag

Dan moeten alle tarieven evenveel stijgen: 66%

Dan moeten de bezoekers tarieven stijgen, eilanders betalen al genoeg: 26%

Dan moeten eilander tarieven stijgen, bezoekers betalen al genoeg: 0%
Anders: 8%

Argumenten van mensen die niet willen dat en kaartje duurder wordt:

"Voor de leefbaarheid moet je ervoor zorgen dat gezinnen vervoerd kunnen blijven worden, ongeacht hun portemonnee."

"Ik vind dat ik als student aan de wal gratis over zou moeten kunnen, net als dat de bus en trein gratis zijn."

Van Langen neemt kort het woord naar aanleiding van deze laatste opmerking: "We doen dit onder eigen risico, zonder exploitatiebijdrage vanuit de overheid."

Iemand anders zegt: "Ik zie de veerboot ook als ov. Bij ons in Overijssel zijn de veren ook onderdeel van het ov."

Rogier: "Twee mensen zeggen 'dit voelt als ov', wordt dat breed gedragen?"

Er gaan redelijk wat handen omhoog. (Noot: tellen was niet mogelijk)

Iemand brengt in: "Bepaalde doelgroepen moeten een ov-kaart hebben of een 65-plus kaart. Hoe vertalen we dat concreet?"

Antwoord: "Een 65-plus kaart is eigenlijk tariefdifferentiatie. Dat is een ander concept dan leerlingen-/studentenvervoer."

"Als je WPD als ov mag zien, dan moet dat zwart op wit. Dan wordt een deel betaald door de overheid", wordt vervolgens ingebracht.

Iemand anders zegt: "In navolging op de vorige vraag: waarom moeten wij als toeristen of jullie als eilanders betalen? Er worden in het algemeen zoveel subsidies gegeven. Het is ons wat waard, dan mag het het rijk ook wat waard zijn."

STELLING

Als vrachtvervoerders beter gaan samenwerken dan kan er 20-40% minder vrachtwagens naar de eilanden.

Uitslagen

Doen: 61%

Doen als het er goedkoper van wordt: 23%
Niet doen, dan zijn we overgeleverd aan de prijsstelling en service van de hub: 15%

Anders: 2%

Argumenten voorstellers:

"Doen. Ik vind het een schot voor open doel. Er rijden al te veel vrachtwagens, niet alleen op de eilanden maar op alle wegen in Europa. Dus als je dat kunt verbeteren, moet je dat altijd doen."

"Het is volgens mij makkelijk te realiseren. Ik denk dat met efficiënt inplannen in clusters stappen

gemaakt kunnen worden."

Marijke vraagt: "Wat vraagt dit van de partijen die erbij horen?"

Iemand antwoordt: "Dat je serieus nadenkt over wanneer je welke werkzaamheden gaat uitvoeren. Je zult veel meer moeten opslaan. Afval afvoeren hoeft misschien niet elke dag."

Marijke: "Dus we kunnen veel meer met elkaar doen, slimmer plannen en op elkaar afstemmen wordt gezegd. Wie heeft daar een reactie op?"

"Als je kijkt naar deze vraag en de vorige: het is steeds 'als' en 'stel dat' en emissie en diesel. Maar het gaat niet gebeuren de komende tien jaar.

Schepen moeten gemaakt worden en schepen die gemaakt worden lopen al achter. Ik denk dat 20-40% minder vrachtwagens best te doen is, maar dat dit niet haalbaar is. Ze willen zelf ook met zo min mogelijk vrachtwagens alles overzetten. Zo ook met emissies, daar zijn ze ook mee bezig."

"Ik denk dat er veel aan gewerkt wordt op dit moment. Op Schiermonnikoog heb je ook veel ondernemers die hiermee bezig zijn. Er zit nog ruimte."

Rogier haakt in: "De besparingsmogelijkheid van 20-40% blijkt er wel te zijn als vervoerders meer gaan samenwerken. Wat wél helpt, is als ontvangers ook meer gaan samenwerken.

Bijvoorbeeld als voortaan linnengoed alleen op dinsdag wordt opgehaald en een paar dagen later weer wordt bezorgd. Dat je niet alle dagen dezelfde service hebt, maar dat je meer wordt gestuurd."

"Ik kan naar aanleiding van deze vraag alleen zeggen: kijk naar Lauwersoog. In geval van Schiermonnikoog, hoe ga je dat gebied inrichten? Met parkeerplekken, een plek voor een transportbedrijf dat zelf alles overzet in plaats dat er vier vrachtwagens van verschillende vervoerders naar het eiland varen. Wat ik zie: bij één vervoerder is het best lastig om de producten die men bestelt op het eiland op één lijn te krijgen bij één bedrijf. Dus beter is een distributiecentrum."

"Ik vind dat transportondernemers al hun best doen om hun auto zo vol mogelijk te krijgen onderweg naar het eiland. Op een gegeven moment moeten ze weer terug, je kunt ze niet op het eiland laten staan tot ze weer vol zijn. Ik weet van een transporteur dat alle auto's die naar het eiland komen tot de nok toe worden volgestouwd. Veel ruimte voor verbetering is er niet."

Waarop een ander zegt: "Eilander transportbedrijven zitten echt niet vol.

Vrachtwagens die de horeca bevoorraden zitten niet vol."

Marijke vraagt: "Wat kunnen we doen om dit voor elkaar te krijgen?"

Iemand antwoordt: "Ik denk dat je af moet van

vandaag bestellen, morgen in huis. Daar gaat vertraging in zitten, maar dat is dan niet anders."

STELLING

Vaste wisseldagen betekenen piekbelasting, in ieder geval bij 'de schoonmaak' en WPD. Stoppen daarmee! Wissel per segment, bijvoorbeeld de bungalows op vrijdag en de campings op zaterdag.

Uitslag

Eens: 26%

Oneens: 60%

Geen mening: 5%

Anders: 10%

"Je moet de wisseldagen gewoon vrij laten. Geen piekbelasting, gewoon spreiden. Ik roep alle verhuurders en eigenaren van hotels op: doe dat allemaal, dan is het allemaal opgelost. Als we vasthouden aan maandag en vrijdag schoonmaken, lossen we niets op."

"Ik ben het helemaal eens. Niet per segment, maar los daarvan wisselen qua aankomst- en vertrekdagen."

"Het is een goede zaak. Ik denk dat als jij een andere wisseldag aanbiedt, dat je dan mensen aantrekt die op maandag of vrijdag niet kunnen."

"Dat valt en staat met het tarief. Als door de week goedkoper is, dan komen de mensen dan. Als je alle tarieven gelijk houdt, verandert dat niet."

"Het verdelen is wel goed, maar de meesten willen een weekend of week komen en dan heb je toch wel vrijdag en maandag als wisseldag."

"Ik denk dat veel mensen op Ameland al wisselende dagen hebben. Alleen de weekenden, die blijven druk. Ik denk dat mensen die goed willen verhuren dat al doen."

Rogier: "Ik ben benieuwd wie alle dagen wisseldagen heeft."

Een kleine groep steekt de hand op. (Noot: tellen was niet mogelijk.)

STELLING

Toeristen uit het hogere segment besteden meer en vragen een andere service. Op Ameland kunnen we ieder segment uitstekend bedienen. Op welke doelgroep moeten Ameland en Schiermonnikoog zich richten?

Uitslag

Zo breed mogelijk: 87%

Middensegment: 11%

Hoog segment: 0%

Anders: 2%

"Mensen met veel geld weten goed op hun geld te passen. Het gaat erom hoeveel geld mensen willen uitgeven aan het product. Het is inkomensafhankelijk waaraan mensen geld uitgeven. Ik durf te wedden dat het middensegment dat naar Turkije gaat meer geld uitgeeft op vakantie dan het hogere segment."

Thijs de Groot: "Het hangt af van de definitie wat midden en hoog is. En je moet kijken naar wat past bij een plek, wat de waarde is van een plek. Op basis daarvan moet je keuzes maken: wat wil je ontwikkelen voor die plek?"

Marijke vraagt: "Wat voor type toeristen willen jullie verwelkomen?"

Reactie: "Alle toeristen. Hoog en laag segment, gezinnen, individuen, sportgroepen, natuurfreaks, enzovoort."

Marijke: "Wat voegen ze toe aan het eiland?"

Reactie: "Er is voor ieder wat wils en daardoor krijg je een mooie mix. Je moet je niet op één doelgroep richten, dat vind ik geen goede zaak. Het moet een breed publiek zijn."

"Ik denk dat Ameland er trots op mag zijn dat mensen hier lang blijven. Mensen gaan als kind hier op vakantie en komen soms na een periode van twintig jaar weer terug. Zou je je op één segment richten, dan maak je dat stuk."

"Misschien is het ook wel interessant om te proberen het verblijfstoerisme te stimuleren in plaats van het dagtoerisme. Dat legt minder druk op de veerboot."

Marijke vraagt: "Hebben we opmerkingen over wat voor toerist we willen zien?"

"Ik denk inderdaad dat je naar het type toerist moet kijken: wat kan men uitgeven? Wat is je imago als eiland en wat komt er vervolgens op af? Als ik kijk naar Schier, naar wat voor eiland dat is, dan komt rust, reinheid en regelmaat naar voren. In coronatijd heb ik sterk meegemaakt dat mensen die in het binnenland op reis gingen, mensen waren die normaliter een polsbandje dragen op vakantie. Ze verwachten bij het kopen van een bootticket dat ze een all inclusive reis naar Schier hebben geboekt. Je moet je afvragen of dat wenselijk is"

Iemand anders zegt: "Terugkomend op een eerdere vraag of het kaartje van WPD duurder moet worden: daar zou ik mee oppassen. Dit moet gerechtvaardigd zijn anders ga je mensen missen."

STELLING

De Waddenzee is belangrijk. Maar zorgt ook voor veel gedoe en beperkingen. De zee is groot genoeg. De toeristische sector op Ameland en Schiermonnikoog mag niet krimpen en moet jaarlijks minimaal met de CBS-index blijven groeien.

Uitslag

Eens: 14%
Oneens: 78%
Geen mening: 6%
Anders: 2%

Reacties

"Groeit moet je altijd wel een beetje nastreven, maar moet wel beperkt zijn. Het leven wordt duurder, de inkomsten van ondernemers staan ook onder druk door stijgende lasten. Als je niet méér kunt omzetten, ga je achteruit."
"Ik mis eigenlijk het autoverkeer. Groei kan wel, maar er moeten niet meer auto's komen. Er zijn zoveel bewegingen op het eiland. Een car to go op Holwerd zou een verbetering zijn."
Iemand reageert: *"Ik weet toevallig dat de heer Van Langen daar een interessante theorie op heeft. Dat het aantal autobewegingen op het eiland gegroeid is door de eilanders zelf, niet door toeristen. Hetzelfde met overtochten. In dat opzicht is dit een stelling waar je even over na moet denken."*
"Ik vind groei altijd heel belangrijk en iets waar je naartoe moet/kunt streven. Je hebt wel rekening te houden met de natuur om je heen."

STELLING

Als WPD op Ameland volledig 'op getij' moet gaan varen, dan wordt de tijd die je op het eiland kunt doorbrengen beperkt. Dit zal invloed hebben op het aantal dagjesmensen. Dat is funest voor de horecasector op het eiland.

Uitslag

Eens: 66%
Oneens: 22%
Geen mening: 9%
Anders: 3%

Reacties

"We hebben het de hele tijd over groei, maar is dat nog haalbaar op Ameland? Het personeelstekort is hier een probleem aan het worden. Niet alleen binnen de schoonmaak, ook in de horeca."
"Ik hoor de term 'op getij varen' vaker. Ik vind het een dermate slecht idee dat ik voorstel dat we daar niet meer over praten."
"Je wilt niet op piekmomenten een stijging van het aantal bezoekers hebben, maar op momenten

dat het rustig is. Als je stijgt op piekmomenten, dan denk ik dat het uiteindelijk stiller wordt op het eiland."

"Soms is stilstaan vooruitgaan."

Iemand merkt op: *"Wat ik nog mis: het inzichtelijk maken van hoeveel mensen er naar Ameland toe komen. De VVV zegt dat er niet meer mensen naar het eiland komen, maar dat er meer bewegingen op het eiland zijn."*

Reactie Ger: *"Op de site van WPD kun je de vervoersaantallen vanaf 2014 vinden, inclusief het aantal auto's, eilanders, niet-eilanders, fietsers et cetera."*

VVV Schiermonnikoog en VVV Ameland

Na deze stellingen is het woord aan Joke Eijer van VVV Schiermonnikoog en Marjan Bosscha van VVV Ameland. Ze vertellen dat de twee VVV's veel samenwerken en dat ze tegen veel dezelfde dingen aanlopen.

Joke: *"Sinds 2014 werken we als VVV's intensiever samen. Schiermonnikoog mocht bijvoorbeeld gebruikmaken van het Amelanders reserveringssysteem. Toerisme is voor beide eilanden de kurk waarop we drijven. Groei met natuurlijke begrenzing is een item waarover veel gesproken wordt. Op Schiermonnikoog hebben we een toeristische visie opgesteld met daarin tien pijlers. We willen die kennis delen."*

Marjan: *"De toeristische visie van Ameland is nog niet officieel vastgesteld. Maar draagkracht, verbondenheid en diversiteit zijn wel onderwerpen die belangrijk zijn. We willen een gevarieerd aanbod hebben, passend bij Ameland. En we willen autobewegingen op het eiland en de druktebeleving dempen. Ook heeft de VVV ingezet op het verbreden van het seizoen. Willen we groeien, dan moeten we denken aan het laagseizoen."*

Joke: *"Op Schiermonnikoog is er een toenemende vraag naar hoe mensen verantwoord op vakantie willen en kunnen reizen. Dus vandaar dat we hier als VVV graag over meepraten. We willen veilig vervoer, met oog voor de natuur en ook voor de gasten."*

Marjan: *"Daarbij hoort het volledig ontzorgd op vakantie gaan. Het is niet zo dat mensen hun auto meenemen om over het eiland te crossen, maar om bagage mee te nemen. We vinden het heel fijn dat WPD alle belangen uitdiept en van iedereen de wensen wil aanhoren. Ik denk zeker dat we best trots mogen zijn op wat we hier doen. We zijn heel goed in het aanbieden van het toeristisch product, laten we dat volhouden."*

Marijke vraagt of naar aanleiding hiervan nog vragen of opmerkingen zijn.

Iemand merkt op: *"Het zijn prachtige woorden, maar er is één ding dat we domweg kunnen vaststellen. De diverse keren dat we op Ameland zijn, is een deel van de horeca dicht. Ik vind dat ook in het rustige seizoen meer open moet zijn."*

Voorwaarden voor het vervoer vanaf 2030

Het volgende waarmee de aanwezigen aan de slag mogen, is antwoord geven op de volgende vraag: *"Welke 3 voorwaarden geven jullie mee voor het vervoer vanaf 2030?"*

Mensen schrijven hun antwoord in Slido en Marijke licht een aantal opvallende opmerkingen, of opmerkingen die in de app meerdere duimen hebben gekregen, uit:

"3B's: betrouwbaar, betaalbaar en bestendig. Voor wat betrouwbaarheid: het is belangrijk dat met goed materiaal gevaren wordt, dat de overtocht binnen een bepaald tijdsbestek gebeurt. Dat is belangrijk voor Amelanders die afspraken op de wal hebben."

Dan betaalbaarheid: de gemiddelde Nederlander kan gaan en staan waar die wil. Als Amelanders betalen we mee aan wegenbelasting, terwijl er niet veel wegen zijn waarover we rijden. Ik vind het belangrijk dat wij voor een niet al te hoog tarief mee kunnen met de boot."

En bestendigheid: bedrijven als WPD moeten toekomstgericht zijn en bestand tegen vraagstukken zoals energieneutraal varen."

"Duurzaamheid hoeft niet altijd hogere prijzen te betekenen. WPD kan duurzaamheid implementeren zonder prijsverhoging."

"Voor ons (ondernemers toeristische sector) is het handig als er één groepsapp is waarin elke keer wordt meegedeeld hoeveel mensen er aan boord zitten. Eén berichtje en iedereen weet wat speelt. Iedereen is daarmee gebaat."

"Vaker de watertaxi. En dit zeg ik gewoon vanuit keihard commercieel belang. Ik denk zeker dat een goede samenwerking mogelijk kan zijn. Als watertaxi zijn we een ander type vervoerder dan Wagenborg. Ik denk dat we met elkaar kunnen kijken naar hoe we elkaar kunnen aanvullen. Hetzelfde geldt voor Ameland. Een paar bedrijven zorgen voor de vitaliteit van een eiland. Samenwerken is daarom belangrijk. Het zou uiteindelijk het mooiste zijn voor de eilanders als de watertaxi overbodig zou zijn." (Noot: inbreng vanuit watertaxibedrijf)

Iemand reageert: *"Ik vind het extreem belangrijk dat ook na de boottijden watertaxi's varen."*

Onlangs lag mijn dochter in het ziekenhuis, die wilde ik dag en nacht kunnen bereiken."

"Inspringen door Wagenborg op huurauto's. Ik vind het belangrijk dat de watertaxi heel vaak gaat varen, in de vorm van Fostaborg van Wagenborg."

Ik hoop dat ze goed luisteren en de boot vaker inzetten voor Amelanders, maar ook voor toeristen die laat op de dag weg willen. Dat ze niet snel hun eten weg moeten werken omdat ze de laatste boot moeten halen. Om 22.00 uur de laatste boot zou ook mooi zijn."

"We worden gevraagd om out of the box te denken. Als je passagiers scheidt van transport en het transport via tunnel/treintje onder de Waddenzee laat rijden, dan is dat out of the box."

Routekaart vervoersconcept

Het woord is vervolgens aan Rogier, die uitlegt wat de routekaart van WPD is met oog op het vervoersconcept. Hij gaat ook in op vragen die aan hem direct, of via Slido zijn gesteld.

Rogier: *"De eerste vraag die ik kreeg is: wat zijn we eigenlijk aan het doen? Moeten we het niet over de vaargeul hebben? We zitten in een proces waar we ongeveer één jaar de tijd voor nemen. Een andere vraag die ik kreeg is: wordt het vervoersconcept voor Ameland en Schiermonnikoog hetzelfde, of is het maatwerk? Het antwoord: allebei. Het is handig dat de toekomstige schepen familie zijn, zodat onderdelen uitwisselbaar zijn."*

Dan: hoe ziet de route eruit? We zijn begonnen met 'opstappen': kennismaken met veel verschillende spelers. Mij is op het hart gedrukt: draagvlak en kwaliteit gaan vóór op snelheid. Het is belangrijk dat de veerverbinding van de eilanden voelt als een verbinding voor de eilanders. De Koninklijke Wagenborg Groep heeft gezegd: zorgvuldigheid en kwaliteit gaan vóór snelheid."

Nu zijn we bij onderdeel B: het bepalen van wensen en scenario's. De concessieverlener heeft straks een pakket van eisen. Onze rol is luisteren en begrijpen welke behoefte er achter een wens zit. Ik hoor wel eens: ik wil altijd met de auto naar de overkant kunnen, want misschien moet ik eens naar het ziekenhuis. Maar dan vraag ik: wil je altijd met een eigen auto naar het ziekenhuis kunnen, of met EEN auto? Dat zorgvuldig afpellen van een wens is wat we doen. Is dat hetzelfde als de toeristische visie van een gemeente? Nee."

In de zomer gaan we alle wensen die er zijn in een rekenmodel stoppen: het genetisch algoritme. Eén van de variabelen die we hierin stoppen, is de vaargeul. U weet dat er een gesprek is geweest met het ministerie en dat extra baggerwerkzaamheden plaatsvinden om het eiland bereikbaar te houden."

Ook heb je het Vervolgonderzoek Bereikbaarheid Ameland 2030 (VBA2030) van Rijkswaterstaat (RWS). Aan het eind van de zomer komt die met allerlei varianten voor de verbinding met Ameland."

Van Ferwerd naar Hollum, van Ferwerd naar Nes, van Holwerd naar Nes; kortom, die gaat over de weg waarover wij varen. De rederij gaat over het voertuig. Wij moeten dus nadenken over: hoe moet het voertuig er in de toekomst uitzien? Hij moet voldoen aan de eisen van de concessie, maar ook aan de verwachtingen die we hebben.

Uit het genetisch algoritme rolt na de zomer een aantal schetsen waarmee we antwoord willen geven op de vraag: wat zijn hoofdlijnen met betrekking tot bijvoorbeeld bereikbaarheid, vracht en personenvervoer? Halverwege november leggen we dit terug bij jullie. Ons doel is wel zorgvuldigheid en het creëren van draagvlak. Zorgen dat mensen zich niet alleen gehoord voelen, maar ook gehoord worden.

Jullie kijk op de schetsen gaan we ophalen en bundelen. In het eerste kwartaal van 2024, rond april, beslissen we met welk concept we verder gaan en vragen we het architectenbureau om dat concept verder te ontwikkelen, zodat we medio volgend jaar de eerste concept-definitieve schetsen kunnen laten zien.

Deze planning komt goed overeen met planningen elders. De gemeente Ameland komt met een toeristische visie, RWS komt rond de herfst met VBA2030, de concessieverlener komt daarna met uitgangspunten voor de concessie. Ik denk dat we allemaal gelijk oplopen. Om over de toekomstige boot te praten, is het belangrijk om na te denken over zaken als: hoe kom je naar de boot toe en wat biedt het eiland?

We gaan alle input van deze periode verzamelen en voor 1 juni aan jullie terugkoppelen. Dit is wat ik het komend jaar wil doen met jullie.

We hebben een website gemaakt:

NatuurlijkBereikbaar.nl. Hierop kun je de voortgang zien. Zoals verslagen van de interne en externe adviesgroep en van deze week. En als je iets ziet, iets wilt weten, bel/mail/app me.

Marijke vraagt: "Hoeveel afvaarten zijn er meer/minder bij varen op getij?"

Rogier: "Het gaat niet eens om hoeveel afvaarten. Ger zegt: we varen nu ook al op tij. Zeker in deze tijd van jaar, als vaarten uitvallen vanwege laagwater. Het belangrijkste verschil met 100% varen op tij, is dat je alleen vaart bij een bepaalde waterstand. Dat betekent dat scholieren niet om 8.30 uur op school kunnen zijn. Ver vooruit plannen voor een vakantie is ook lastig. Je kunt er dan niet meer automatisch van uit gaan of de boot wel gaat. Volledig op tij varen betekent: er vaart niets met laagwater."

Vragen en antwoorden

"In hoeverre worden de toekomstvisies van gemeenten meegenomen?"

Rogier: "Wagenborg is niet de gemeente. Maar natuurlijk willen we zoveel mogelijk begrijpen van wat er in de visie staat en dit vertalen naar concrete vervoersmodellen."

"Gaat gemeente Schiermonnikoog een eigen visie krijgen, of wordt dit één document?"

Rogier: "Vóór 29 maart houden we een praat sessie op Schier. Ook dat vertalen we door naar wensen. Dan is het belangrijk om te bepalen welke wensen tot wezenlijk andere logistieke vragen leiden. Dan hebben we het over grotere verschillen dan de kleur verf. We kijken heel kritisch naar een eventuele andere vervoersvraag. Dit kan leiden tot een ander concept."

"In hoeverre kan bij een nieuwe aanbesteding de belofte worden gemaakt dat watertaxi's betaalbaar varen op oproepbasis?"

Rogier: "Ik heb dit antwoord niet met Ger afgestemd. Maar er is veel discussie over de nachtelijke bereikbaarheid. Zeker op Ameland, vanwege het niet ruimer maken van de maximale snelheid. Tegelijkertijd zit op Schiermonnikoog een ondernemer die een watertaxi runt en daar een goed businessmodel bij heeft. Als er ondernemers zijn die de watertaxi verzorgen, waarom zou het dan verplicht moeten worden? Maar als niemand een watertaxi zou aanbieden, dan kun je het wel verplicht stellen."

Welk idee ziet u graag gerealiseerd in 2030?

Marijke geeft het woord aan de aanwezigen, die zich buigen over bovenstaande vraag. De antwoorden geven ze via Slido en Marijke pikt er een aantal uit:

"Met zonnepanelen en dat soort zaken drijf je motoren aan die een trekschuit tussen de eilanden heen en weer halen op de kortste afstand. Aan beide kanten heb je een hub voor de vracht. Zo heb je 24/7 vrachtvervoer en kan de Jumbo vroeg bevoorrad worden, voordat mensen er komen."

"Als er minder auto's op de eilanden mogen komen, dan moet je iets bieden. Ik zeg: maak de bagageafhandeling beter."

"Een monorail."

"Het permanent baggeren van vaargeul. Te betalen door RWS en de provincie, lijkt me. En dan hoeft het kaartje niet duurder te worden."

"Goedertransport centraliseren, zodat er een paar bedrijven alle spullen overzet. Die op getij laten varen en daarnaast de passagiers op lichtere boten en op vaste tijden overzetten."

"De familie van een patiënt moet je de mogelijkheid geven om ergens heen te kunnen gaan. En met name toeristen moeten niet voor ieder wisselwaterje

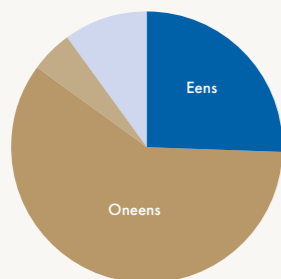
over het eiland rijden. Als je het ov aantrekkelijker maakt, zullen ze de auto meer laten staan."

"Laat het vrachtverkeer in de vroege ochtend/late nacht plaatsvinden. De vracht voor onze onderneming komt vaak (te) laat binnen. Wij zouden graag 6 dagen per week vracht willen ontvangen. Ik heb vaak aan leveranciers gevraagd: kun je alsjeblieft eerder komen? Leveranciers zeggen: dat vragen alle ondernemers. Dan ben je als WPD op je plek om dat te regelen, om al die ondernemers te helpen in de ochtend."

"We stappen naar een hele hoge paal die voorzien is van een lift. Daarboven hangt de zeppelin. Je loopt die zeppelin in, je zweeft over het wad, geruisloos, naar de allermooiste plaats op Ameland: Ballum. Daar is een toren waar de zeppelin aankomt en waar je met de lift naar beneden gaat."

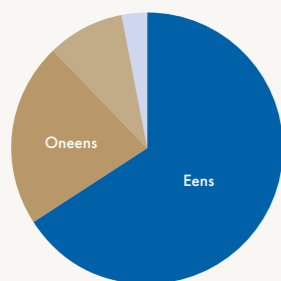
"Ik zou graag de gast van A tot Z willen ontzorgen. Dat begint bij de aanschaf van een ticket, maar ook bij het parkeren en het inschepen. Dus ik zou in willen zetten op het hele plaatje, ook gastvrijheid. Het zou mooi zijn dat wanneer er bijvoorbeeld een gezin komt, dat dan de kleurplaten voor de kinderen klaarliggen. Dat je inspeelt op wie er heeft geboekt, wat hun wens is, waar ze voor komen."

"Hovercraft."
"We hebben bij ons vakantiepark een proef gedaan met autonoom vervoer, een zelfrijdend vervoermiddel. Ik denk dat een koffer die naar de eindbestemming wordt gebracht leuker is dan een kleurplaat, dus als dat kan met autonoom vervoer zou dat mooi zijn."

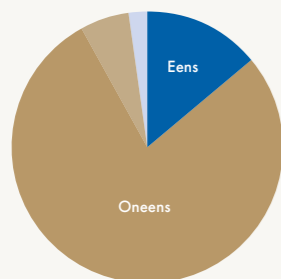
Vaste wisseldagen betekenen piekbelasting, in ieder geval bij 'de schoonmaak' en WPD. Stoppen daarmee! Wissel per segment, bijvoorbeeld de bungalows op vrijdag en de campings op zaterdag.

Eens **26%**/Oneens **60%**/Geen mening **5%**/Anders **10%**

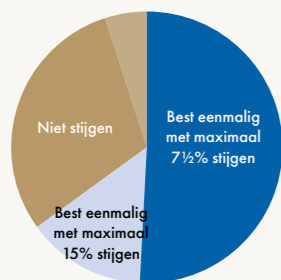
Als WPD op Ameland volledig 'op getij' moet gaan varen, dan wordt de tijd die je op het eiland kunt doorbrengen beperkt. Dit zal invloed hebben op het aantal dagjesmensen. Dat is funest voor de horeca-sector op het eiland.

Eens **66%**/Oneens **22%**/Geen mening **9%**/Anders **3%**

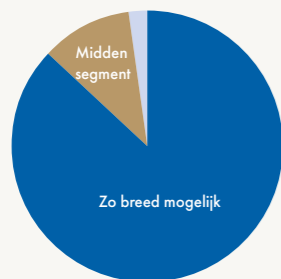
De Waddenzee is belangrijk. Maar zorgt ook voor veel gedoe en beperkingen. De zee is groot genoeg. De toeristische sector op Ameland en Schiermonnikoog mag niet krimpen en moet jaarlijks minimaal met de CBS-index blijven groeien.

Eens **14%**/Oneens **78%**/Geen mening **6%**/Anders **2%**

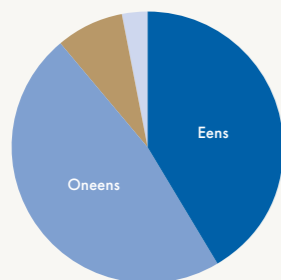
Stel dat WPD in staat is om duurzame bereikbaarheid te realiseren die niet ten koste gaat van het aantal afvaarten.

Best eenmalig met maximaal 7½% stijgen **51%**/Best eenmalig met maximaal 15% stijgen **14%**/Niet stijgen **30%**/Anders **5%**

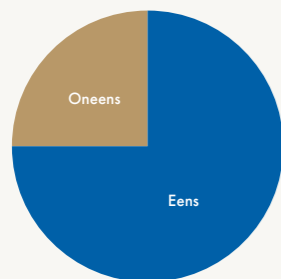
Toeristen uit het hogere segment besteden meer en vragen een andere service. Op Ameland kunnen we ieder segment uitstekend bedienen. Op welke doelgroep moeten Ameland en Schiermonnikoog zich richten?

Zo breed mogelijk **87%**/Midden segment **11%**/Hoog segment **0%**/Anders **2%**

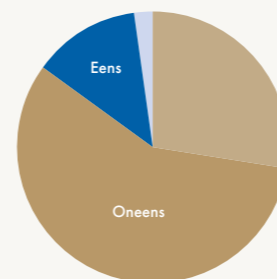
WPD hanteert nu zomer- en wintertarieven. Stop daarmee. Voer variabele/ dynamische tarieven in, net zoals bij de luchtvaart of daluur tarieven bij de spoorwegen.

Eens **42%**/Oneens **48%**/Geen mening **8%**/Anders **3%**

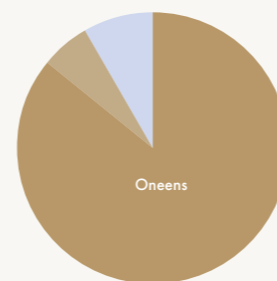
Eilanders moeten voorrang krijgen : een inwoner moet altijd met de eigen auto gebruik kunnen maken van de veerdienst.

Eens **75%**/Oneens **25%**/Geen mening **0%**/Anders **0%**

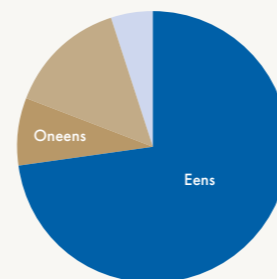
Eilanders moeten omdenken en gebruik gaan maken van deelauto's.

Eens **28%**/Oneens **58%**/Geen mening **13%**/Anders **2%**

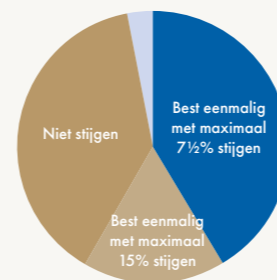
In een Werelderfgoed moet de mens zich aanpassen aan de natuur in plaats van dat we de natuurlijke omstandigheden aanpassen aan de mens. WPD moet volledig 'varen op het getij'.

Eens **0%**/Oneens **85%**/Geen mening **6%**/Anders **8%**

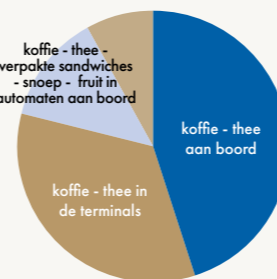
Het nachtvervoer met een watertaxi moet onderdeel worden van de concessieverlening door het ministerie van IenW.

Eens **73%**/Oneens **8%**/Geen mening **14%**/Anders **5%**

WPD vaart in een natuurgebied. Stel dat WPD een emissievrije overtocht kan realiseren voor al het personen- en vrachtvervoer. Dan mogen de tarieven:

Best eenmalig met maximaal 7½% stijgen **41%**/Best eenmalig met maximaal 15% stijgen **17%**/Niet stijgen **38%**/Anders **3%**

Eten en drinken is belangrijk. Voor een overtocht korter dan 30 minuten wens ik:

koffie - thee aan boord **45%**/koffie - thee in de terminals **34%**/koffie - thee - verpakte sandwiches - snoep - fruit in automaten aan boord **13%**/koffie - thee - verpakte sandwiches - snoep/fruit in automaten in de terminals **8%**

Eten en drinken is belangrijk. Voor een overtocht korter dan 30 minuten wens ik:

Koffie - thee - verpakte sandwiches - snoep - fruit in automaten aan boord **6%**/7.00 - 9.00 ontbijt - 11.30-13.30 lunch - 17.30 - 19.30 avondmaaltijd **14%**/Zoals het nu geregeld is op de veerdienst **78%**/Anders **2%**